

ICOMOS "NI BODOČNOSTI BREZ PRETEKLOSTI" KONGRES 1981

Sekcija Doktrina (osnutek sklepov predložen 30.5.1981. generalni skupščini ICOMOS)

1. Simpozij v Rimu ugotavlja trajno veljavnost "beneške karte". Ugotavlja, da težave, ki včasih nastopajo pri izvajanju določil te karte, niso rezultat pomanjkljivosti v besedeilu ampak dejstva, da so vodila, na katerih mora sloneti smotrna politika konservacije arhitektonske dediščine, v svojem bistvu zelo kompleksna. V tem smislu je ostala "beneška karta", da si je minil že čas, odkar je sprejeta, v svojih osnovnih postavkah resnična.
2. Simpozij v Rimu ugotavlja, da pa seve "beneške karte" ne moremo dobesedno uporabljati v vseh primerih in ob vsakem času, še citati tistih mest ne, kjer ni nobenih dvoumnosti v interpretaciji. Simpozij priporoča, naj res zaživi resolucija Izvršnega odbora, ki poziva k poglobljeni analizi napak v uporabi karte za konservatorske projekte da, bi tako dobili nekakšno tipologijo napak, ki smo jih zagrešili ali zaradi slabega razumevanja (besedila), ali zaradi zunanjih vplivov (pritiskov) na prizadete ali pa zaradi napašnega razlaganja besedila.
3. Simpozij v Rimu je spoznal, da je uporabnost "beneške karte" poleg naštetih vprašanj v zvezi z načinom citiranja, zelo pogojena z različnimi koncepti pojmovanja dediščine in avtentičnosti v različnih kulturah. Udeleženci so prepričani, da je način, kako obravnavamo konservacijo (varstvo), restavracijo (konservacijo v ožjem pomenu besede), popravljanja in predstavljanja arhitektonske (stavbne) kulturne dediščine, zelo odvisen od širšega kulturnega okolja, ki ga je povzročilo in od kulturnih dejavnosti, v okviru katerih živi. V okviru vsake posamezne kulture (kulturnega kroga) more nastati povsem nova situacija, če se spremeni kaj konceptualnega, tehničnega ali formalnega v tem krogu. Da bi zagotovili, da bomo "beneško

karto" rabili bolj zvesto in bolj splošno, rimski simpozij priporoča naj ICOMOS ustanovi mednarodni odbor tudi za doktrino.

4. Simpozij v Rimu priproča, da besedila, ki jih bodo pripravili organi ICOMOS in njegovi izvršni odbor-ki naj k temu še preišče možnosti za razjasnitev podrobnosti in razširitev obsega doktirne - ne ločujejo spomenikov in skupin spomenikov (celot) v dve popolnoma ločeni enoti. Vendar je jasno, čeprav je to eno samo študijsko področje, v praksi ne moremo prezreti specifičnosti in kompleksnosti "vključenega" družbenega življenja, ko gradimo politiko za celote.
 5. Simpozij v Rimu ugotavlja, da so se po 19. stoeltju in celo še po letu 1964 krepko razširila merila, po katerih štejemo stavbo med dediščino. Simpozij pozdravlja to širjenje, posebno kar zadeva obravnavo podeželske arhitekture, industrijske dediščine in stavb iz 19. in 20. stoletja. Simpozij sodi, da so zdaj splošna kulturna merila za uvrščanje med dediščino presešla čisto umetnostna merila preteklosti. Vseeno pa simpozij meni, naj, s tem da pomenijo najširša zgodovinska in družboslovna merila primerno mero za ugotavljanje in inventarizacijo dediščine, prava vrednost in tipološka reprezentančnost odloči, tudi če je potrebna žrtev, ki jo zahteva širša družbena skupnost.
 6. Udeleženci simpozija v Rimu se zavedajo, da ICOMOS deluje v zbeganem svetu, ki ga ogrožajo spopadi in revščina, in vrsta naravnih nesreč lahko človeštvo prav tako boleče prizadene. ICOMOS se nadalje zaveda, da se mora svet prilagoditi novim pogojem, v katerih lahko varčevanje z energijo, "primerna" tehnologija, spoznanje domačih (izročnih) metod, mnogo več prispeva k urejenem življenju kakor slepo in sistematično hlastanje po (količinski) rasti.
- Zavedamo se, da je pozornost, ki jo ICOMOS v tem kontekstu posveča svetovni dediščini del široke (in pametne) politike boljše gospodariti z naravnimi viri na naravo nasploh. Ob tem izražajo udeleženci simpozija v Rimu

svoje prepričanje, da njihovo prizadevanje za to, da bi cenili človeško zgodovino in njihovo raziskovanje nista v nasprotju s prizadevanji za mir in splošno blaginjo, marveč, nasprotno, te raziskave mnogo prispevajo k človeka vrednemu življenju.

7. Simpozij v Rimu prispeva k zahtevam današnjega dne in sodi, da bo ICOMOS v skladu s svojim poslanstvom in v prizadevanju, da bo odigral vlog, ki si jo je zadal in zamislil, mogel in moral potrditi in okrepiti svoje zveze z drugimi nacionalnimi in internacionalnimi organizacijami (predvsem z UNESCO), ki imajo iste ali podobne cilje. Teorija in praksa ne moreta uspevati ločeno ampak se morata med seboj podpirati, zato udeleženci simpozija izražajo svoje zaupanje delu odborov ICOMOSa in jih vzpodbujajo naj opravljajo dalje svoje delo tudi v smislu tokratnih ugotovitev.

Sekcija Materiali

1. Zavedamo se, da je treba kombinirati teorijo in prakso v programih in projektih za konservacijo

a) in je zato treba raziskovanje končati v celotnem obsegu preden pripravimo konservatorski program. Projekt pa mora biti v celoti narejen, preden začnemo delati.

b) Spoštovati je treba originalno snov in ko delamo na spomeniku moramo rabiti tradicionalne materiale. Nadomestila teh materialov je moč rabiti le, kadar nikakor ni mogoče uporabiti tradicionalnih materialov.

2. Ker se ICOMOS zaveda, kako raste obseg poškodb, ki jih snovi zgodovinskih stavb povzročajo onesnaženje zraka, poziva nacionalne komiteje da zbirajo podatke o škodi, ki jo onesnaženje povzroča, da bi tako vzpodbudili preventivne ukrepe. ICOMOS naj pozove UNESCO, da bi dal raziskati možnosti, kako preprečevati onesnaženje tudi iz srednjih in malih kurišč.

3. Ker raste obseg prometa in ker so vozila vse večja in imajo večje osne

obremenitve so poškodbe stavb iz zgodovinskih obdobj vse večje. Nacionalni odbori ICOMOSa naj posredujejo pri svojih vladah, da bi na vse načine preprečevale to škodo in da bi podpirale raziskovanje specialnih problemov v zvezi s stavbami iz zgodovinskih obdobj. Nadalje priporočamo, da bi prosili UNESCO naj koordinira te raziskave v svojem srednjeročnem načrtu.

4. Zavedamo se, da smo rabili za zavarovanje in konsolidacijo kamna mnogo kemičnih preparatov, zato priporočamo nacionalnim komitejem naj zbirajo podatke o učinkih posameznih preparatov po več letih, tudi glede na vrsto kamna, in naj o tem obveščajo ICOMOSov odbor za kamen, ki bo koordiniral spoznanja.

5. Ugotavljamo, da je bilo mnogo napak, ko smo rabili "prvo generacijo" sintetičnih barv na zgodovinskih stavbah, zato ICOMOS predlaga, da bi skupno z ICOMOSom priredili razpravo o poslikavanjih historičnih stavb.

6. Žal nam je za škodo, ki jo je povzročil mnogim starim stavbam portland-cement, uporabljen brez primerne tehnice nadzora, in vemo, da je to "nerverzibilen" material, ki ne moremo odstraniti brez velike škode. Priporočamo, da rabimo primernejše gradivo, zgrajeno na osnovi pozzualanskih dodatkov, in omejimo rabo portland-cementa le na tiste točke, kjer je strukturalno nujen in svetujejo njegovo rabo kompetentni strokovnjaki.

7. Podpiramo redno patronažo, dako da si kvalificirani strokovnjaki ogledajo historične stavbe v rednih časovnih razmikih, ki naj ne bodo daljši kot pet let. Nizozemska strokovna služba to opravlja tako, da priporočamo posnemanje, saj je na ta način možno vsakemu lastniku stare stavbe do razmeroma poceni informacije o stanju stavbe vsako leto. Sekretariat ICOMOS naj da prevesti in razpošlje gradivo nizozemskega Centra kot informacijo vsem nacionalnim komitejem.

8. Zavedamo se, da vse bolj ugaša opravljanje tradicionalnih obrti v večini

dežel, zato ICOMOS prosi nacionalne oblasti, naj si prizadevajo, da bi ohranile pri življenju znanje in izkušnje starih obrti in dokumentirale njihovo tehnologijo.

9. Kar priznavamo, da je zgodovina tehnologije bistvena za razumevanje in za varstvene posege na naši kulturni dediščini čestitamo avtorjem Tehnologije Evrope in bližnjega Vzhoda in Tehnologije Kitajske, ob enem pa ICOMOS prosi UNESCO naj vključi v svoje srednjeročne in dolgoročne načrte pripravo zgodovine afriške, vzhodnoazijske tehnologije in tehnologije predkolumbijske Amerike.

Sekcija Strukture

Aplikacija raziskovalnega in tehnološkega dela v analizo in konsolidacijo stavbnih struktur.

V splošni razpravi na naši sekciji se je izkazalo, da je nujno oblikovati delovno telo, ki naj bi pospeševalo izmenjavo mnenj in izkušenj in ki naj bi usmerjalo raziskovanje in koordiniralo vzpodbude na obravnavanem področju.

Jasno je, da samo zgodovinsko raziskovanje, ki je sicer samo po sebi nepogrešljivo, ne more zagotoviti, da bodo stavbe, kulturna dediščina, nepoškodovane prešle v lasti prihodnjih rodov.

Prav tako je jasno, da vodi tehnični in tehnološki napredek k takim rezultatom, ki so nasprotni načelom varstva. Zato se je rodila zamisel ustanoviti Mednarodni raziskovalni komite, v katerega bi vključili tudi sedanji ICOMOSov komite za potresno problematiko, in čigar naloge bi razširili tako, da bi obravnaval:

1. Zgodovino tehnik in tehnologijo stavbarstva
2. Mehanično vedenje materialov: mehanične modele, teorijo in poskuse.

Dinamični in statični dejavniki v zidavah. Kritične analize. Teoretične in eksperimentalne metode cirkulacije.

3. Seizmologija, konservacija stavb in krajine, posebni problemi varstva struktur celot, vključenih v zgodovinske in krajinske ambiente.

4. Diagnoze in statične problematike, teoretične in praktične metode. Kritične analize in potrjevanje novih materialov in struktur. Trpežnost in kompatibilnost s starimi strukturami (v smislu beneške karte).

Raba tradicionalnih tehnologij in cilj njihove uporabe.

Tehnike posegov, namenjenih konsolidaciji, primerjava kritičnih analiz.

5. Zakonski in tehnični standardi in njih primerjanje na mednarodnem nivoju.

Sekcija Poklic (Sistem in izobraževanje)

Varstvo kulturne dediščine - odgovornost, ki zahteva izobraziti specialiste v mnogo panogah, vzpostaviti inventarje in organizirati poklicno službo - je pomemben dejavnik, ki ustvarja občutek za identiteto in nalaga vsaki deželi določene naloge:

- a) Izoblikovati je treba na nacionalnem in regionalnem nivoju izobraževalna središča za razvoj, razlaganje in izmenjavo izkušenj, vsa pa naj slede skupni koordinaciji ICCROMa.
- b) Organizirati je treba podiplomske tečaje s snovjo in cilji oblikovati strokovne profile potrebne za delo, vse to pa v sozvočju z družbeno resnostjo posamezne dežele, pod vodstvom ekspertov za sistem izobraževanja.
- c) V vseh takih tečajih mora teorija konservatorstva, na kateri logično bazira stroka, služiti kot katalizator za vse različne strokovne panoge, ki so vključene.
- d) Ko delamo inventarje bodo osnovna merila, pripravljena v UNESCO, omogočila razširiti ustaljeno tehniko obdelave podatkov in olajšala mednarodno

izmenjavo le-teh. UNESCO/ICOMOS center za dokumentacijo naj preskrbi potrebno bibliografijo in druge informacije na temo.

e) Organizirali naj bi občasna srečanja v raznih delih sveta, da bi poživili razpravljanje in izmenjavo izkušenj in da bi poživili spoznanje problemov in težav pri oblikovanju inventarjev.

V Ljubljani, 3.6.1981

svoboden prevod (v skladu s pri-
nas najbolj rabljeno terminologijo
in razpravo na kongresu)

Pripravila dr. Iva Curk

ICOMOS, 6. generalna skupščina v Rimu, 29.5.1981.

Iz zaključne razprave:

Delegacija Velike Britanije je opozorila na to, da je treba povečati v ICOMOS tudi zanimanje za arheološke probleme in da je povsod treba posvečati pri preprečevanju nedovoljenih izkopavanj večjo pozornost iskalcem kovin; koristno je vzpostaviti kontrolo nad temi aparati. Delegacija Italije je opozorila, zaradi bridkih izkušenj ob potresu v Campanii, na to, kako pomembna je pravočasna in dobra evidenca nad kulturno dediščino in tekoče gradbeno vzdrževanje stavbne dediščine.